

Ксенія Савчук

Науковий керівник – доц. Біленкова Л. М.

**Підготовка майбутніх учителів до профілактики
булінгу та різних проявів насильства
в роботі з молодшими школярами**

Реалізація Професійного стандарту «Вчитель початкової школи закладу загальної середньої освіти» передбачає реалізацію фахівцем трудових функцій: планування та здійснення освітнього процесу; забезпечення й підтримка навчання, виховання й розвиток учнів в освітньому середовищі та родині; створення освітнього середовища; рефлексія та професійний саморозвиток. Виходячи із реалізацій професійних функцій виокремимо основні аспекти підготовки майбутніх учителів початкової школи до профілактики булінгу в освітньому просторі.

Протягом останнього десятиліття вітчизняні науковці приділяли увагу інклюзивній освіті та профілактиці булінгу: В. Андрєєнкова, І. Демченко, І. Іванова, Т. Євтухова, А. Колупаєва, О. Столяренко, які розкривають проблеми залучення дітей до освітнього процесу, їх реабілітації та соціалізації в суспільстві.

Поняття «булінг» досліджується в наукових колах багато років і охарактеризовано норвезьким дослідником Д. Ольвеусом, який розумів його як агресивна поведінка однієї людини відносно іншої з метою заподіяти їй моральну або фізичну шкоду, принизити її і в такий спосіб утвердити свою владу [1, с. 16].

На думку науковців, булінг у освітньому просторі виявляється не лише в діях школярів між собою, він може бути присутній в діях учителів щодо учнів чи навпаки. Аналіз психолого-педагогічної літератури та освітніх платформ надав можливість визначити форми боулінгу: «фізичний – спеціально зроблені поштовхи, удари, нанесення інших тілесних ушкоджень, сексуальний булінг; психологічний – насильство, пов'язане із впливом на психіку, яке наносить психологічну травму шляхом образ, залякування, створенням напруженої атмосфери в освітньому процесі, з метою формування зверхнього ставлення учасників освіт-

нього процесу до жертви. Може реалізовуватись у формі вербального булінгу; образливих жестів або дій; залякування; ізоляції; вимагання; кібербулінг та інших» [2, с. 24].

Основними показниками готовності майбутніх учителів початкової школи до профілактики булінгу в освітньому просторі можна визначити: сформованість ціннісних особистісних орієнтацій до профілактики булінгу; сформованість загальних компетенцій; сформованість навиків випереджувального проєктного менеджменту; сформованість навиків здійснення моніторингу якості власної антибулінгової діяльності; навчання впродовж життя.

Управлінський напрям передбачає підготовку майбутніх учителів до здійснення аналізу ситуації в закладах освіти, розробки правил поведінки для учасників освітнього процесу, алгоритмів дій, планів заходів щодо попередження цькування.

Просвітницький напрям передбачає підготовку майбутніх учителів до здійснення інформування, роз'яснення, спілкування та взаємодії всіх учасників освітнього процесу.

Важливим компонентом у процесі підготовки майбутніх учителів до пошуку дієвих засобів і методів профілактики булінгу серед школярів початкової школи виступає активність безпосередньо майбутнього фахівця, який буде брати в подальшому участь у виробленні відповідної політики спільного розуміння питань насильства, відповідальності.

Отже, необхідною умовою профілактики та протидії булінгу в закладі освіти є підготовка до створення позитивної шкільної культури, яка ґрунтується на повазі та толерантності.

Список літератури

1. Olweus D. *Bullying at school: tackling the problem*. OECD Observer, Mar. 2001. P. 24. URL: <https://go.gale.com/ps/i.do?id=GALE%7CA75022135&sid=googleScholar&v=2.1&it=r&linkaccess=abs&issn=00297054&p=AONE&sw=w&userGroupName=anon%7E6d14f69b>

2. Законодавство України: офіційний веб-сайт. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/main/index>

3. *Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід*: методичний посібник. Андрєєнкова В. Л., Мельничук В. О., Калашник О. А. Київ. Україна. 2019. 132 с.